

ISSUES OF TRANSLATION AND TRANSLATION ACTIVITIES IN THE FIELD OF PUBLIC ADMINISTRATION

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Oleksii Kramar¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-601-0-20>

Від якості перекладу нормативно-правових актів, офіційної документації та міждержавної кореспонденції залежить ефективність міжнародних відносин і правове забезпечення публічного управління, у тому числі євроінтеграція та зростання міжнародного співробітництва висувають нові вимоги до державних службовців України, зокрема до володіння іноземними мовами. Це формує потребу у фахівцях, які не лише володіють мовою, а й здатні забезпечувати якісний переклад у специфічній сфері публічного управління. Однак ця діяльність стикається з низкою проблем.

Проблематика перекладу та перекладацької діяльності у сфері державної служби полягає у складностях стандартизації юридичної та адміністративної термінології, що ускладнює точну адаптацію офіційних документів до національних мовних норм. Відсутні прямі відповідники для багатьох адміністративних термінів, що змушує перекладачів застосовувати трансформації та діалектичні заміни для збереження точності та однозначності значень. Відсутність уніфікованої та узгодженої термінологічної бази призводить до неоднозначності перекладів, правових колізій і ускладнює ефективну комунікацію між органами влади, професійним середовищем і громадянами [1].

Очевидно що для перекладацької діяльності у сфері управління управління необхідна потреба у знанні систем права та публічного адміністрування. Перекладач має бути не лише лінгвістом, а й добре орієнтуватися в даній проблематиці, у тому числі орієнтуватися у системному відношенні між українськомовними та англomовними юридичними термінами, що є складною задачею через культурні, семантичні, синтаксичні та прагматичні відмінності [2, с. 17].

Терміни мають кілька значень у різних контекстах та юридично-управлінських сферах, що ускладнює їх адекватну передачу українською

¹ Mariupol State University, Ukraine

мовою. Точність у виборі юридичної лексики у сфері публічного управління є критичною, адже терміни можуть мати різні семантичні та функціональні значення у різних правових системах. Відсутність однозначного відповідника і змінність значень ускладнюють процес перекладу нормативно-правових актів і нормативних документів державного управління, що може призводити до неправильного тлумачення. Прикладом можуть слугувати переклади полісемантичних англomовних юридично-управлінських термінів, які мають кілька значень у різних контекстах, що ускладнює їх адекватну передачу українською мовою наприклад таких як *regulation, power, case, body, law, public* тощо [3]. Наприклад, український термін *договір* перекладається як *contract*, але в англійській мові *contract* охоплює ширший спектр угод, включно з усними домовленостями, якщо дотримані певні юридичні умови, тоді як в Україні для дії договору часто потрібна письмова форма. Аналогічно з таким терміном як *суд (court)*, який вимагає врахування ієрархії судів: районний, апеляційний, Верховний суд, а у Великій Британії це може бути *magistrates' court, supreme court* тощо [2, с. 11].

Проблематика перекладу у сфері публічного управління пов'язана з динамічним розвитком термінології, що відображає зміни у політиці, економіці та управлінських процесах, а також із вибором адекватних перекладацьких трансформацій [4, с. 148–150]. Прикладом трансформацій у перекладі термінології у сфері державного управління можна як морфологічну трансформації: у терміні *Civil Service Reform* може змінюватися порядок або форма слів у перекладі для збереження офіційного стилю українською. Реформа державної служби – дієслівна форма *reform* у перекладі стає іменником, узгодженим із державною лексикою.

Вищезазначене зумовлює необхідність застосування комплексних стратегій перекладу, таких як використання юридичних корпусів, співпраця з носіями мови та експертами менеджменту, створення спеціалізованих глосаріїв і навчання перекладачів із застосуванням сучасних технологій. Ці підходи покликані забезпечити точність перекладу, зберігаючи правову функцію термінів, що важливо для офіційних документів публічного адміністрування та міжнародних договорів. Без цього юридично-управлінський переклад ризикує стати причиною непорозумінь і втрати юридичної сили документів, що може негативно вплинути на ефективність публічного управління та на міжнародну співпрацю.

Ефективний переклад у сфері державної служби є критично важливим для успішної євроінтеграції України та зміцнення її позицій на міжнародній арені. Для вирішення існуючих проблем необхідне спільне

напрацювання державою, освітніми та науковими установами механізмів, що забезпечать належну фахову підготовку та правове регулювання діяльності перекладачів у сфері державного управління.

Так, крок за кроком впроваджується обов'язкове вивчення англійської мови для посадовців та військових, що стане ключовим поштовхом до мінімізації помилок у перекладах міжнародних документів та переговорів. Законопроект № 9432 «Про застосування англійської мови в Україні», ухвалений у першому читанні Верховною Радою 4 червня 2024 року, закріплює статус англійської як мови міжнародного спілкування, вимагаючи від держслужбовців, митників, прокурорів та інших категорій посадовців складання іспиту з професійного рівня володіння, що безпосередньо впливає на якість перекладацької діяльності в публічному управлінні, зменшуючи залежність від зовнішніх перекладачів. Для військових передбачено стандарти НАТО, які акцентують на точності комунікації без посередників, вирішуючи проблеми неточних перекладів. Національна програма Future Perfect, координована Міністерством цифрової трансформації спільно з іншими відомствами, об'єднує освітні ресурси для підвищення рівня англійської серед українців різного віку, що трансформує перекладацьку практику в державній сфері, роблячи її більш інтегрованою з європейськими стандартами [5].

Впровадження та розвиток машинного перекладу у сфері публічного управління прискорить комунікацію, підвищить доступність інформації для громадян і сприятиме оперативній взаємодії між відомствами та з міжнародними партнерами, проте це вимагає чітких стандартів, контролю якості та захисту даних. Українську мову офіційно внесено до системи перекладів Європейської комісії eTranslation, яка є безкоштовним онлайн-інструментом для перекладу текстів та офіційних документів мовами ЄС, що дозволяє швидко перекладати законодавчі акти ЄС з англійської на українську, а також перекладати українське законодавство на мови країн ЄС [6].

Також одним із викликів є розвиток самої української мови. Проблематика граматики та лексики української мови у сфері публічного управління ще не остаточно вирішена, що постійно коригується новими редакціями правопису та сучасними словниками. Наприклад, нова редакція Українського правопису 2019 року запровадила зміни, які впливають на офіційно-діловий стиль української мови, що вимагає постійної адаптації та уніфікації в перекладах. Триває процес дерусифікації та заміни кальок на питомі українські або міжнародні відповідники. Це стосується, також і заміни застарілих адміністративних термінів. Наприклад, у перекладі офіційних документів часто виникає

потреба у послідовному застосуванні термінів відповідно до останніх стандартів лексикографії, щоб уникнути варіативності (наприклад, використання *проект* замість *проект*) [7]. Ці лінгвістичні зміни спрямовані на вдосконалення мови, але додають складнощів перекладачам, у тому числі у сфері публічного управління, вимагаючи постійної актуалізації знань.

Таким чином, систематизація державної термінології, створення багатомовних електронних корпусів офіційних текстів, впровадження сучасного програмного забезпечення та штучного інтелекту значно полегшать перекладацьку діяльність у сфері публічного управління. Водночас, роль фахового перекладача лишається ключовою, оскільки жодна технологія не може повністю гарантувати правильне відтворення управлінських нюансів.

Список використаних джерел:

1. Кудрявцева Н. А. Стандартизація термінології в українській діловій мові: виклики та можливості. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 35 (74), № 6, Київ, 2024. С. 6–14.
2. Вакуліч Я. М. Системні відношення між англійськими еквівалентами українських термінів у перекладах юридичних текстів. Київський університет права НАН України. *Studia Linguistica*. Вип. 26. Київ, 2025. С. 9–18.
3. Novoseletska S. V., Shapran N. V., Chekholka Yu. V. Linguacultural features of translation legal terms from the English language. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Філологія»*. Вип. 24 (92). Острог, 2024. С. 21–27.
4. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. № 19, том 2. Одеса, 2015. С. 148–150.
5. Англійська мова стане обов'язковою для українських посадовців і військових. *Район освіта*. URL: <https://osvita.rayon.in.ua/news/667010-angliyska-mova-stane-obov'yazkovo-yu-dlya-ukrainskikh-posadovtsiv-i-viyskovikh> (дата звернення: 01.10.2025)
6. Українська мова офіційно внесена до системи перекладів Єврокомісії eTranslation. *Україна молода*. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/164/175490> (дата звернення: 01.10.2025)
7. Бузько С. А. Нова редакція українського правопису: від теорії до практики. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2022. № 17. С. 13–16.